

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

Халықаралық қатынастар факультеті
Факультет международных отношений
Қазіргі іудқытайды зерттеу орталығы
Центр исследования современного Китая

ҚЫТАЙ МЕН ОРТАЛЫҚ АЗИЯ ЕЛДЕРІ ҚАТЫНАСТАРЫ: ТАРИХЫ МЕН БОЛАШАҒЫ

Тарих ғылымдарының докторы, профессор Н.МҰҚАМЕТХАНҰЛЫНЫҢ
60 жылдық мерейтойына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік
конференция материалдарының жинағы

14 мамыр 2014 ж.

ОТНОШЕНИЯ КИТАЯ СО СТРАНАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ: ИСТОРИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Сборник материалов международной научно-практической конференции,
посвященной 60-летию юбилею доктора исторических наук,
профессора НАБИЖАН МУКАМЕТХАНУЛЫ

14 мая 2014 г.

Алматы
«Қазақ университеті»
2014

*Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Халықаралық қатынастар
факультетінің ғылыми кеңесі ұсынған*

*Заң ғылымдарының докторы, профессор, халықаралық қатынастар факультетінің деканы
К.Н.Шакировтың жалпы редакциясымен*

Редакциялық алқа:

тарих ғылымдарының докторы, профессор К.Н.Макашева,
тарих ғылымдарының кандидаты Ж.Қ. Идрышева

«Қытай мен Орталық Азия елдері қатынастары: тарихы мен болашағы» атты әл-Фараби атындағы ҚазҰУ 80 жылдығы және тарих ғылымдарының докторы, профессор Н. Мұқаметханұлының 60 жылдық мерейтойына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының жинағы (14 мамыр 2014 ж.). / заң ғылымдарының докторы, профессор, халықаралық қатынастар факультетінің деканы К.Н.Шакировтың жалпы редакциясымен. – Алматы: Қазақ университеті, 2014. – 304 б.

ISBN 978-601-04-0511-0

Конференция тарих ғылымына, Орталық Азия тарихы, ұлттық тарих пен қытайтану мәселелерінің зерттеуіне айтарлықтай үлес қосқан тарих ғылымдарының докторы, профессор Нәбижан Мұқаметханұлының 60 жылдық мерейтойына арналған.

Бұл жинақта әл-Фараби атындағы ҚазҰУ 80 жылдығы және тарих ғылымдарының докторы, профессор Н. Мұқаметханұлының 60 жылдық мерейтойына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары топтастырылды. Онда Қытай мен Орталық Азия елдері арасындағы қарым-қатынастардың тарихы, қазіргі жағдайы мен болашағы, сонымен қатар халықаралық қатынастар мен халықаралық құқық, әлемдік экономика мәселелері қарастырылған баяндамалар мен мақалалар берілді.

Жинақ халықаралық қатынастар, құқық, экономика мамандарына және қалың оқырман қауымға арналған. Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдары авторлар редакциясында жарияланды.

	Макашева К.Н., Каримсаков А.О. Еуропалық Одақтың ортақ сыртқы саясатындағы дағдарысы (Ливия тәжірибесі)	205
86	Деловарова Л.Ф. Шанхайской организации сотрудничества некоторые аспекты развития сотрудничества в сфере регулирования миграционных потоков в рамках	209
90	Абдыхалықов Қ.С. Тибет және Шыңжаң жеріндегі Қытай мен Үндістан арасындағы шекаралық мәселелер	210
94		
97	ӘЛЕМДІК ЭКОНОМИКАНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ <i>АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ</i>	
102	Аубакирова А.А. Геополитическое и экономическое сотрудничество Казахстана и Китая	216
108	Изимов Р.Ю. Торгово-экономические аспекты сотрудничества Казахстана и Синьцзяна	219
110	Медуханова Л. А. Инвестиции Китая в несырьевой сектор экономики Казахстана: современные направления и перспективы	222
117	Омарова М.А. Орталық Азия елдерінің экономикасына бағытталған Қытай инвестициялары	226
119	Иембекова М.О. Шанхай ынтымақтастық ұйымы аясындағы Қытайдың экономикалық мүддесі	230
126	Чжан Юйянь Благоприятные условия сотрудничества Китая и Казахстана в строительстве Экономического пояса на Шелковом пути	233
128	Мұқаметханұлы Н., Рахымұлы А. Қытайдың Дүниежүзілік сауда ұйымындағы тәжірибесі	237
130	Елемесов Р.Е., Машымбай С.Н. Казахстан в Таможенном Союзе: противоречия и перспективы развития	243
132	Байгісиев М.К. Мемлекет пен рынок арақатысы туралы теориялар	245
138	Байгісиев М.К., Османбаев Ж.А. Адами капитал теориясының эволюциясы	248
142	Оңдаш А. Қазақстан экономикасының индустриялық-инновациялық даму теориясы мен тәжірибесін талдау	251
145	Момынкүлов Ж.Б., Есбаева А.Х. Еуразия экономикалық одағына реалистік талдау	254
150	ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ <i>АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА</i>	
154		
159	Аюпова З.К., Кусаннов Д.У. К истории становления таможенного дела как основы укрепления экономической политики казахстанско-китайских отношений	257
162	Самалдықов М.К. Антитеррористический потенциал ШОС	263
166	Айдарбаев С.Ж., Оңғаров Ә.А. Халықаралық шарт жасау үдерісінің басталуы	267
172	Досымбекова М.С., Карабалаев К. Международно-правовые и национально-правовые основы ответственности за нарушение режима государственной границы Республики Казахстан	269
175	Машимбаева Г.А., Мухаметкалиева А.М. Правовые последствия предстоящего вступления Республики Казахстан во Всемирную Торговую Организацию для Таможенного союза	272
177	Айдарбаев С.Ж., Аширов С. Хельсинки үдерісі басталуының тарихи және саяси қырлары	275
180	Сайрамбаева Ж.Т., Момбаев С.Т. Еуропалық Одақтың білім беру қызметінің даму тарихы	278
183	Ергобек Ш.К., Алтаева К.Ж. Опыт применения правил по оценке ущерба природной среде в развитых странах: проблемы теории и практики	283
186	Ахатов У.А., Ондашұлы Е. Түркістан АССР-інің алғашқы конституциясының саяси және құқықтық ерекшеліктері	286
188	Жунисов Ж.С. Еуразиялық экономикалық қауымдастыққа мүше мемлекеттердің ұлттық заңнамаларын гармонизациялау	289
192	Даркенбаев А.И., Дауренбекова А. Бұқаралық ақпарат құралдары саласындағы халықаралық құқықтың өзекті мәселелерінің негізгі қырлары	291
196	Машимбаева Г.А., Сагимұлыдина Н. Т. Правовой статус органов наднационального строительства: Европейская Комиссия и Евразийская Экономическая Комиссия	294
199		
201	АВТОРЛАР ТУРАЛЫ МӘЛІМЕТ	297

мұқтаждықтарын қанағаттандырған, ел тарихында, оның саяси және құқықтық өмірінде елеулі роль атқарған құжат болып табылады.

1. Карыбаева А.С. Государственно-правовое развитие Кыргызстана (XX – начало XXI века). Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. – Москва, 2007. – 14 б.
2. Агзамходжаев А., Уразаев Ш. Развитие Конституции Узбекской ССР. – Ташкент., Государственное издательство Узбекской ССР, 1957. – 30 б.
3. Матаева М. Конституционная история Казахстан и Стран Центральной Азии. XX век (сравнительно-правовые исследование). – Астана: «Елорда». – 2006. – 150 б.
4. Чистяков О.И. Первые Советские конституции, 1918-1922 // Правоведение. – 1968. № 5. – 8-9 бб.
5. Хакимов М.Х., Серый Я.М. Борьба Большевиков за создание национальной Советской государственности в Туркестане. – Ташкент: «Узбекистан». – 1964. – 122 б.
6. Конституция Туркестанской Республики Российской Социалистической Советской Федерации, принятая VI-м Туркестанским Съездом Советов от 15 октября 1918 года. – Ташкент, 1918. – 6-7 бб.
7. Конституция Туркестанской Республики Российской Социалистической Советской Федерации, принятая VI-м Туркестанским Съездом Советов от 15 октября 1918 года. – Ташкент, 1918. – 8-9 бб.

Ж.С. Жунисов

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы, Қазақстан

ЕУРАЗИЯЛЫҚ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАУЫМДАСТЫҚҚА МҮШЕ МЕМЛЕКЕТТЕРДІҢ ҰЛТТЫҚ ЗАҢНАМАЛАРЫН ГАРМОНИЗАЦИЯЛАУ

Еуразиялық экономикалық қауымдастықтың (ЕурАзЭҚ) құқықтық негізін халықаралық құқықтың жалпыға танымал нормалары мен қағидалары, Қауымдастыққа қатысушы мемлекеттер арасындағы екіжақты және көпжақты шарттар, сонымен қатар интеграциялық процестерді жүзеге асырушы органдар шешімдері құрайды. ЕурАзЭҚ-тың өз қызметін тұрақты, әрі тиімді жүзеге асыру үшін Қауымдастыққа қатысушы мемлекеттердің ұлттық заңнамаларын гармонизациялау, яғни жақындастырудың маңызы зор екенін атап өткеніміз жөн.

Гармонизация ұғымына қысқаша тоқталатын болсақ, заңнамаларды гармонизациялау – өз құқықтық жүйелерін өзара келістіру үшін жасалған мемлекеттердің кез-келген әрекеттерін айтамыз немесе ортақ қағидалар туралы өзара келісу нысаны [1, 304 б.]. Сонымен қатар ұлттық заңнамаларды гармонизациялау әр түрлі мемлекеттердің құқықтық жүйелері мен жекелеген мемлекеттердің құқықтық жүйелерін жақындастыру, яғни қазіргі заманғы дамудың бірінші кезекті мәселелерінің бірі [2, 93 б.].

ЕурАзЭҚ шеңберіндегі мемлекеттердің ұлттық заңнамаларын гармонизациялаудың басты мақсаты - ЕурАзЭҚ шеңберіндегі құқықтық қатынастарды біртектес тәртіп бойынша реттеу болып табылады. Бұл мақсатқа тек мемлекеттер арасындағы халықаралық шарттар ережелері мен интеграциялық процестерді жүзеге асырушы органдар шешімдерін ұлттық заңнамалық және басқа да нормативтік құқықтық актілерге құқықтық интерпретациялау арқылы жетуге болады.

Халықаралық тәжірибеге сүйенетін болсақ, мемлекеттер ұлттық заңнамаларын гармонизациялауды келесідей жолдармен жүзеге асырады:

- заң жобаларын жасау жұмыстарын үйлестіру;
- ұлттық заңнамаларды сәйкестендіру мақсатында жаңа келісілген актілер қабылдау;
- заң жобаларының халықаралық құқық нормаларына, бірлестік шеңберінде қабылданған екіжақты және көпжақты шарттарға сәйкестігіне талдау жасау.

ЕурАзЭҚ шеңберінде Интеграциялық Комитет Парламентаралық Ассамблеямен бірлесе отырып Қауымдастыққа мүше мемлекеттердің қатысумен гармонизациялау және унификациялауды қажет ететін заңнамалық актілердің тізімін дайындайды. Ал, Қауымдастық шеңберінде қабылданған шарттар мен шешімдер мүше мемлекеттердің заңнамаларында көрсетілген тәртіппен ішкі мемлекеттік деңгейдегі қажетті сатыларда сарапталу арқылы осы мемлекеттердің құқықтық жүйесіне енгізіледі немесе күзіретті мемлекеттік органдар осындай шарттар мен шешімдердің негізінде тиісті нормативтік құқықтық актілер қабылдайды.

Ұлттық заңнамаларды гармонизациялаудың негізгі қағидаларына:

- ЕурАзЭҚ-қа мүше мемлекеттердің заңнамалары үшін өзара тиімді қолдану қағидасымен құқықтық реттеудің келісімділігі;

зауыттарға, темір жолдарға, су және әуе жолдарына және соған байланысты басқада Ұлы Қазан төңкерісінде жеңген құндылықтарға, социалистік меншікті, сондай-ақ қоғамдық және мемлекеттік өмірдің барлық салаларында еңбекшілердің демократиялық құқықтары мен бостандықтарын бекітті» [5].

Түркістан Автономиялы Республикасының ерекше құқықтық мәртебесі мен құзіреттері оның алғашқы Конституциясында бекітілген болатын. Оның негізгі құзіреттері конституциялық нормалармен анықталуы, республиканың мемлекеттік-құқықтық дамуына үлкен септігін тигізеді. Түркістан Республикасының автономиялық құзіреттері Конституцияның 7-ші бөлімінде толық қарастырылған: «§ 3. Түркістанның еңбекшілері мен қаналушы халқы Бүкілресейлік Конституцияның 8 бөлімшесінің негізінде, Бүкілресейлік Конституцияның 12 бөлімін толыққанды орындау мақсатында, Түркістан Республикасының орталықтан қашықта орналасқанын, аумағының кеңдігін, оның этнографиялық, топографиялық және тұрмыстық ерекшеліктерін ескере отырып, өзінің келесідей жеке құқықтарын белгілейді:

- 1) Аталған Конституция белгілеген шекте заң шығару құқығы;
- 2) Түркістан Республикасының жерлері, сулары мен жер қойнауын иеленуге және басқаруға құқығы;
- 3) Федералдық деңгейді қоспағанда, қызметтер мен еңбек ақысын төлеу нормаларын белгілеу, лауазымды тұлғаларды сайлауға, Федерацияға қатысты отвод жариялауға және бақылау құқығы;
- Ескертпе: Федералдық басқаруға жатады: қорғаныс, сыртқы байланыс, почта-телеграф, теңіз ісі, темір жолдар, кеден, сауда, өндіріс пен қаржы.
- 4) Әскери ұйымдастыру ісі бойынша федералдық билік қабылдаған шешімдерді жергілікті жағдайға байланысты өзгерту құқығы;
- 5) Федералды өкілдердің қатысуымен, көрші мемлекеттермен жергілікті шаруашылық, көршілік және милиция мәселелерін тікелей байланыста шешуге құқығы;
- 6) Ресей Федерациясы шегінде қарыз алу және қаржылық келісім-шарттарды жасасу құқығы;
- 7) Федералдық деңгейді қоспағанда, салық салуды белгілеу құқығы;
- 8) Республиканың тұрмыстық ерекшеліктерін ескере отырып, азаматтық және қылмыстық сот жүйесі мен сот өндірісінің негізін, тиісінше азаматтық және қылмыстық заңдарды жергілікті жағдайға қатысты өзгерту құқығы;
- 9) Түркістан Республикасының шегінде жалпы және ішінара амнистия жариялау құқығы;
- 10) Өкілдік нормаларына қатысты сайлау туралы заң нормаларын өзгерту құқығы;
- 11) Түркістан Республикасының құрамына кіретін облыстық және ұлттық одақтық құзіреттерін белгілеу, өзгерту және олардың арасындағы дауларды шешу құқығы;
- 12) Ресей Федерациясы шегінде Түркістан Республикасының құрамына жаңа мүшелерді қабылдау және бұрын оның құрамынан шыққан мүшелерді бекіту құқығы;
- 13) Түркістан Республикасының аумағын жалпы әкімшілік бөліктерге бөлу құқығы;
- 14) Түркістан Республикасының аумағында халық шаруашылығының жалпы жоспарларын жеке дара анықтау құқығы;
- 15) Өзінің жеке бюджетіне құқығы» [6].

Көріп отырғанымыздай, Түркістан Республикасы өз аумағында өте кең құзіреттерге ие болды. Оны сонымен қатар, республиканың жоғары мемлекеттік билік органдарының құзіреттерінен де байқауға болады. Мәселен, Конституцияға сәйкес республикадағы бүкіл билік тұтқасы әр түрлі Кеңестер Съезінің қолына берілді. Тиісінше Кеңестер Съезді мемлекетте атқарушы билік тармақтарын қалыптастырып отырды. Конституцияның 9-шы бөлімшесіне сәйкес: ««Түркістан Республикасында бүкіл билік аталған Конституцияда белгіленген шеңберде жүзеге асырылады:

- а) Қалалар, ауылдар, селолар, станциялар, тұрақтар, аумақтар, кишлақтар шеңберінде – Жұмысшылар, Солдаттар мен Шаруалар (дехкандар, казактар) депутаттарының Кеңесіне, мүмкіндік болған жерлерде – сайлаушылардың жалпы жиналысына тікелей;
- б) болыс шегінде – Кеңестердің болыстық Съездіне;
- в) уез шегінде – Кеңестердің уездік Съездіне;
- г) облыс-округ шегінде – Кеңестердің облыс-округтік Съездіне;
- д) Түркістан Республикасының шегінде – Түркістан Кеңестерінің Съездіне тиісілі» [7] болып табылады.

Қорыта келгенде, Түркістан Республикасының 1918 жылғы қабылданған алғашқы Конституциясы өтпелі кезеңнің талаптарына сәйкес, оның үстіне үстірт қабылданғанына байланысты ұзақ уақыт өмір сүрген жоқ. 1920 жылдың 24 қыркүйегінде Түркістан Республикасының жаңа Конституциясы қабылданады. Дегенмен де, Түркістан Республикасының 1918 жылғы Конституциясы сол кезеңнің

- интеграцияны тереңдету мәселелері бойынша актілерді қабылдаудың синхрондығы;
- заңи мәніне және заңнамалық немесе басқа да нормативтік актілердің иерархиясына сәйкес гармонизациялаудың сатылануы;
- халықаралық құқықтың жалпыға міндетті қағидаларының ұлттық заңнамалардан үстемдігі қағидалары жатады [3, 109 б.].

Көрсетілген қағидаларға сәйкес заңнамаларды гармонизациялаудың келесідей сатыларын атап өтуге болады:

1. Гармонизациялауды талап ететін заңнама салаларын, заңнамалар саласының жекелеген аялары мен заңнамалардың жекелеген аяларындағы құқықтық реттеудің проблемалық мәселелерін анықтау.

2. Ұлттық заңнамалық және басқа да нормативтік құқықтық актілерге салыстырмалы-құқықтық талдау жасау және олардың жасалған халықаралық шарттарға сәйкестігін анықтау арқылы гармонизациялауға ұсыныстар дайындау.

3. Заңи мәнін, өзара тиімді қолданылуы мен иерархиясын есепке ала отырып гармонизациялауға жататын ұлттық нормативтік құқықтық актілер тізімін келісе отырып анықтау.

4. Тиісті мемлекеттік органдармен заңнамалар мен басқа да нормативтік құқықтық актілерді синхронды түрде қабылдау.

5. Гармонизациямен байланысты интеграцияны басқарушы органдар шешімдерінің жүзеге асуына бақылау жүргізу.

Сонымен қатар, Қауымдастыққа мүше мемлекеттердің ұлттық заңнамаларын гармонизациялаудың негіздеріне:

- ұлттық заңнамалық және бақа да нормативтік құқықтық актілерді гармонизациялауды қажет ететін немесе қажеттілікті туындатуы мүмкін қабылданған халықаралық шарттар,

- Мемлекетаралық Кеңес және Үкімет басшылары Кеңесінің шешімдері,

- үлгілік заңнамалық актілер мен Парламентаралық және Интеграциялық Комитет шешімдері,

- ЕурАзЭҚ-қа мүше мемлекеттердің тиісті мемлекеттік органдарымен жасасқан ведомстваралық шарттар,

- тараптардың өз бастамашылығы жатады [4].

ЕурАзЭҚ-қа мүше мемлекеттердің заңнамаларын гармонизациялау процесінің құқықтық негіздеріне біріншіден, гармонизациялау бойынша шаралар мүше мемлекеттер арасында жасалған келісімдермен белгіленген тәртіптер мен шектерде жүзеге асады. Екіншіден, заңнамаларды гармонизациялау процесі олардың жақындасуы мен унификациялануымен анықталуы керек. Үшіншіден, тараптар гармонизациялау пәні ретінде құрылтай құжаттарынан туындайтын міндеттемелерді орындаумен байланысты заңнамаларды анықтайды.

ЕурАзЭҚ шеңберінде қабылданған ұлттық заңнамалық және басқа да нормативтік құқықтық актілерін гармонизациялау Бағдарламасына сәйкес мемлекеттердің ұлттық заңнамаларын гармонизациялаудың тікелей механизмдеріне келесілерді жатқызуға болады. Олар:

1) әрекет етуші ұлттық заңнамалық және басқа да нормативтік құқықтық актілерді халықаралық шарттар ережелері мен өз құзіреттері шегінде қабылдаған интеграцияны басқарушы органдардың шешімдеріне сәйкестендіру,

2) ұлттық заңнамаларды гармонизациялауды туындатуы мүмкін не туындататын тұстарын қамтитын үлгілік заңнамалық және басқа да нормативтік құқықтық актілерді имплементациялау

3) халықаралық шарттар нормаларын ұлттық құқықтық жүйеге енгізу,

4) жасасқан халықаралық шарттарды орындау үшін ұлттық заңнамалардың кемшіліктері мен жетіспеген жерлерін жаңа заңнамалық және басқа да нормативтік құқықтық қабылдау арқылы толықтыру [5].

ЕурАзЭҚ шеңберінде ұлттық заңнамаларды гармонизациялау бойынша шараларды қабылдау туралы ұсыныстар тараптар арасындағы қатынастарды құқықтық реттеудің тиісті салаларында, тараптар арасында жасалған халықаралық шарттар мен интеграцияны басқарушы органдар шешімдерінің мақсаттары мен қағидаларын жүзеге асыруда жағдайларды алалаусыз және жан-жақты бағалауға негізделеді.

ЕурАзЭҚ-қа мүше мемлекеттер жалпы мақсатқа, жалпы ұстанымға жетудегі жүзеге асыратын гармонизациялауға жататын негізгі қырларын келесідей реттерде тізіп өтуге болады:

- Қауымдастыққа мүше мемлекеттердің резиденттері мен резидент еместерінің азаматтық құқықтық қатынастарындағы құқықтық ережелерді қоса алғанда, азаматтық құқық субъектілерінің құқықтық мәртебесі;

- Қауымдастыққа мүше мемлекеттердің резиденттері мен резидент еместерінің мүліктерді меншігіне алу, иелену мен пайдаланудың құқықтық режимі;

ндығы;
хиясына сәй-
ардан үстем-
ыларын атап
елеген аялары
анықтау.
алы-құқықтық
қтау арқылы
п гармониза-
қтау.
тық актілерді
жүзеге асуына
изациялаудың
ялауды қажет
шімдері,
н ведомство-
нің құқықтық
нда жасалған
рды гармонизи-
. Үшіншіден,
елерді орын-
тік құқықтық
ларын гармо-
халықаралық
органдардың
ын тұстарын
циялау
шіліктері мен
у арқылы то-
арды қабыл-
дісті салала-
рушы орган-
лаусыз және
сүзеге асыра-
олады:
ің азаматтық
ік субъектіл-
ің мүліктерді

- заңды және жеке тұлғалардың кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыруы, жабуы мен жауапкершілігінің құқықтық режимі;
- азаматтық құқықтық мен міндеттерді бекіту, өзгерту және жою туралы келісімдерден туындайтын міндеттемелік, заттық, авторлық құқықтар мен құқықтық қатынастардың құқықтық режимі;
- азаматтық құқықпен реттелетін құқықтық қатынастарға мемлекеттің, әкімшілік-аумақтық бірліктердің, мемлекеттік органдардың қатысуының құқықтық механизмдері;
- салық салу, банкілік қызметтегі ақша-несие, валюталық-қаржылық жүйесін реттеу;
- азаматтық-құқықтық және әкімшілік-құқықтық қатынастардағы бағаның қалыптасуының жалпы қағидалары;
- табиғи және техногендік сипаттағы құбылыстар салдарының алдын алу мен жоюды қоса алғанда, қоршаған ортаны қорғау, азаматтар өмірі мен денсаулығының құқықтық режимі.
Қорыта келсек, ЕурАзЭҚ шеңберінде заңнамаларды гармонизациялау (жақындастыру) бойынша жұмысты үйлестіру гармонизация бойынша Интеграциялық Кеңеске жүктелгенін айтуға болады
Кеңестің қызметінің негізгі бағыттарының бірі ретінде интеграцияны басқарушы органдар мен ЕурАзЭҚ-қа мүше мемлекеттердің ұлттық заңнамалық және басқа да нормативтік құқықтық актілерін, дайындалған үлгілік заңнамалық және басқа да актілерді гармонизациялау бойынша бірлескен жұмысын үйлестіру, тараптардың заң жобаларын дайындау және гармонизациялау бойынша күзіретті мемлекеттік органдарымен өзара әрекеттесуі, сонымен қатар қылмыстық, азаматтық және отбасылық істер бойынша заңнамаларды гармонизациялау нысаны ретінде құқықтық көмекті үйлестіру екенін атап өткен жөн.

1. Марченко М.Н. Является ли судебная практика источником российского права // Журнал Российского права. - М., 2000. - № 12 (декабрь). - С. 303-307.
2. Бачило И.Л. Проблемы гармонизации в законодательстве // Журнал российского права. - М., 2000. - № 8 (август). - С. 89-97.
3. Барков А.В. Правовой статус Евразийского Экономического Сообщества. // Специальность 12.00.10 - международное право; европейское право. //Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2003. – 188 с.
4. Договор о статусе Основ законодательства Евразийского экономического сообщества, порядке их разработки, принятия и реализации, 18 июня 2004 года // Евразийское экономическое сообщество [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.evrages.com/docs/view/55>
5. Программа гармонизации национальных законодательных и иных нормативных правовых актов государственных органов Договора о таможенном союзе и едином экономическом пространстве, утвержденной Решением Межгоссовета от 26 октября 1999 года № 52 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=C20000438>

А. Даркенбаев, А. Дауренбекова

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы, Қазақстан

БҰҚАРАЛЫҚ АҚПАРАТ ҚҰРАЛДАРЫ САЛАСЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІНІҢ НЕГІЗГІ ҚЫРЛАРЫ

Қазіргі заман ақпараттық технологиялардың жетік дамыған дәуірі. Ақпаратты жинап, өңдеп және онышартарапқа таратудың түрлі әдістері мен технологиялары адамзаттың секунд сайын жана ақпарат алуына, ақпаратпен алмасуына үлкен мүмкіндік тудыруда. Осыған сәйкестраншекаралық деңгейде бұқаралық ақпарат құралдарын пайдаланудың құқықтық негізін реттейтін халықаралық-құқықтық нормаларды бөліп қарастыру мәселесі туындайды. «Ақпараттық кеңістіктің құқықтық жағдайын, жеке адамдардың оны қолдану тәртібін реттейтін халықаралық-құқықтық принциптер мен нормалар шартты түрде *халықаралық ақпараттық құқық* деген терминге ие кешендік институт болып табылады» [1].

Бұқаралық ақпарат құралдарына түсінік берерден бұрын не дегенде, оның қатарына телекөрсетілімдер мен радиохабарларын тарату, тираждалған баспа, дыбыс және визуалды өнімдері (мысалы: газет-журнал, кітаптар, компакт-дискілер мен бейне-, магнитофон пленкалары, т.б.) жататынын айта кеткен жөн. Ғаламтордың даму заманында бұқаралық ақпарат құралдары санатына интернетті де жатқызуға болады. Дегенмен, дәл солай деуге, жаһандық ақпарат алмасу желісін